

Gamle renner skal bli nye

Ved stien opp mot Sandvikshytten kan vi se spor etter gamle vannrenner. Nå vil entusiaster ha anlegget tilbake som en del av byens industri- og vannhistorie.

ØIVIND ASK
 RUNE BERENTSEN (foto)
 oivind.ask@bt.no

– Jeg føler at vi bærer på en verdifull Ming-vase, sier Kjell Lervik i Sandvikguttene forening, og legger til:

– Men den er ikke min. Det var ikke jeg som opprinnelig så verdien i dette. Det var en turkamerat som var nysgjerrig på hva dette kunne være. Først da fikk jeg øynene opp for verdien av dette gamle vannsystemet.

Samarbeidsprosjekt

Nå vil medlemmene i foreningen ha rennesystemet tilbake som et kulturminne. Det vil vise hvor viktig vannet var, også i Bergen.

– Men vi er ikke alene om dette. Vi samarbeider godt med Dregdeguttene, byantikvaren, kommunen, Sandvikens Kulturhistoriske forening og andre.

– Hva vil noe sånt koste?

– Jeg tipper at det vil passere millionen. Alt må lages nytt, trerennen, jernrennen og støttene må bygges opp igjen. Tømrere på Bryggen har laget en liten bit av rennen til oss, så vi kan se hvordan det fungerte. Vi har ikke undersøkt hvem som kan ta på seg oppgaven med å lage nye jernrør. Vi ønsker også å reparere stien videre oppover mot fjellet.

– Hvor skal dere få pengene fra?

– Vi håper jo på sponsorer, sier

VED KILDEN: Kjell Lervik og Sandvikguttene forening har fått laget en trerenne som han prøvde for oss helt øverst, der bekken kommer ned fjell.

Kjell Lervik. Vi skulle tro det var mer enn nok vann i regnbyen Bergen før i tiden også. Men det var det utrolig nok ikke, i hvert fall ikke der det burde være.

Rennene

Før den moderne vannkraften ble utbygd på begynnelsen av 1900-tallet, ble maskiner og møller drevet med elvekraft. Da var det viktig med gode og sikre kilder.

Før å unngå stopp i arbeidet,

bygget fabrikkene demninger og regulerte vanntilførselen etter bruk. Et slikt anlegg ser vi restene av ved Munkebotnvannet, eller Meyervannet som det også kalles, og videre nedover mot Sandviken sykehus. Her er flere mindre demninger.

Fjellbekken

Industrien i Sandviken trengte mer og mer kraft. Derfor måtte hver dråpe tas vare på, og dem-

ningene lages større. Stemmen ved Meyervannet ble utvidet med tre meter i høyden ca 1895.

Fra Orretua renner det en bekk ned fjellsiden, som ender i Langavannet.

I tusenvis av år hadde den sil-dret slik, men i 1870-årene ville grunneieren heller ha den bort i Meyervannet. Han fikk derfor laget et rennesystem som var på plass i 1880-1890.

Grunneieren var Meyer som

DER BORTE: Fra kanten på demningen gikk jernrennen på skrå oppover. Kjell Lervik i Sandvikguttene forening vil bygge opp igjen det gamle rennesystemet.

RESTER: Det er ikke mye igjen av de gamle trerennene.

BTs leserombud **Terje Angelshaug** tar imot ros og ris fra leserne, tlf. 55 21 46 83 – leserombud@bt.no

siden.

kjøpte Storemøllen i Sandviken rundt 1870.

Allerede den gangen var det en demning helt øverst i Munkebotn. Den hadde for lite kapasitet i tørre perioder, derfor måtte han få også denne lille bekken inn i bassenget.

Rennesystemet ble bygd i tre etapper. Fra bekken gikk det en 70 meter lang trerenne ned til en fjellrygg. Forbi denne ble det murt en sti med groft på bak-

siden. Det siste stykket ned til Meyervannet gikk vannet litt i jern og litt i tre.

Kulturturet

Se for deg dette ferdig restaurert, og en god sti videre opp på fjellet mot Rundemanen, der også bygningene skal restaureres, og videre ned til den nye brushytten og Fløibanen.

På stien passerer vi gamle murer og en uttørket demning

øverst på fjellet. Her er også informasjonstavler som forteller litt om kulturminnene vi passerer.

Men først har vi passert trerennene, og turlerder har sluppet innpå litt vann for å vise prinsippet. Hun, eller kanskje han, forteller, og vi andre lytter.

– Turen har fått en ny dimensjon, sier Kjell Lervik.

HAVNEN

SKOLTEN: «Bergensfjord» kommer i morgen kl. 10.00 fra Hanstholm og går i retur kl. 13.00.

FESTNINGSKAIEN: «Geo Pacific» kom fredag og går videre onsdag kl. 12.00. «Tanux li» kom fredag og går videre onsdag kl. 12.00.

HURTIGRUTEKAIEN: «Polarlys» kommer i dag kl. 14.30 fra Kirkenes og går i retur kl. 22.30.

JEKTEVIKEN: «Astrea» kom i går fra Immingham

og går i retur i dag kl. 24.00. «Sc Aberdeen» kom i går fra Aberdeen og går videre til Trondheim i dag kl. 12.00. «North Express»

kom i går fra Florø og går videre til Rotterdam i dag kl. 02.00.

DOKKESKJÆRSKAIEN: «Trans Carrier» kommer i dag kl. 14.00 fra Husnes og går videre til Amsterdam i morgen kl. 06.00.

HEGGERNES SALTIMPORT: «Havhet» kom i går fra Wismar og går videre i dag kl. 14.00.

NORSK JERNVERK – SIMONSVIK: «Wilson Grip» kom i går fra Umuiden og går videre i dag kl. 14.00.

ROLLS ROYCE – HORDVIKNESET: «Amke» kom i går fra Polen og går i retur i dag kl. 12.00.

CCB HAVNE- OG OFFSHORETERMINAL: «Viking Energy» og «Stril Pioner».

BERGEN MEKANISKE VERKSTED: «Solundir», «Bygg 161», KNM «Horten», «Statsraad Lehmkuhl», «Showboat», «Buldra», «Skagastøl», «Gudvangen», «Gunnfaun» og «Bibby Bergen».

KILDE: BERGEN OG OMLAND HAVNEVESEN, CCB – ÅGOTNES OG BMV

VEGRAPPORT

RV 13 VIKAFJELLET

Isdekke. Klokken 14:05 var det 2 grader, frisk bris og lett regn. Nattestengt.

RV 550 ODDA - UTNE

Bart og vätt.

RV 13 NESFLATEN - RØLDAL

Isdekke. Glatt.

RV 13 JØSENDAL - ODDA

Bart og vätt.

RV 13 GRANVIN - VOSS, over Skjervet

Bart og vätt.

RV 13 ODDA - BRIMNES

Bart og vätt.

RV 7 TRENGEREID - NORHEIMSUND, over Kvamskogen

Bart og vätt.

EV 134 RØLDAL - JØSENDAL over Seljestad

Bart og vätt. Fare for glatte partier.

EV 134 JØSENDAL - FJÆRA over Vintertun

Bart og vätt. Fare for glatte partier.

EV 39 ROMARHEIMSDALEN

Bart og vätt.

EV 16 VOSS - GUDVANGEN

Bart og vätt.

EV 16 TRENGEREID - VOSS

Bart og vätt.

RV 540 FYLLINGSDALEN - BERGEN, Løvsstakktunnelen

Stengt mellom klokken 22:00 og 05:30 onsdag til torsdag på grunn av vegarbeid.

EV 134 HAUKEFIJELL

Vekslende bart og isdekke. Klokken 13:45 var det 1 grader, vestlig liten kuling og overskyet.

RV 7 HARDANGERVIDDA

Stengt på grunn av uvær.

FV 271 BERGEN SENTRUM, Håkonsgaten ved Vestre Torggate. Stengt fra mandag 18. februar klokken 07:00 til mandag 25. februar klokken 07:00 på grunn av vegarbeid.

EV 39 VÅGSBOTN - BERGEN SENTRUM, Glasskar og Eidsvåg tunnelene, i retning mot sentrum

Stengt mellom klokken 22:00 og 05:30 tirsdag til onsdag på grunn av vedlikeholdsarbeid.

RV 580 SØRÅS - FJØSANGER, Trolldaugtunnelen, i retning mot sentrum

Stengt mellom klokken 02:00 og 05:30 fredag på grunn av vedlikeholdsarbeid.

RV 580 FJØSANGER - SØRÅS, Trolldaugtunnelen, i retning fra sentrum

Stengt mellom klokken 00:00 og 03:00 fredag på grunn av vedlikeholdsarbeid.

RV 555 BERGEN SENTRUM - STORAVATNET, Damsgård og Lianakktunnelene, i retning fra sentrum

Stengt mellom klokken 22:00 og 05:30 mandag til tirsdag på grunn av vedlikeholdsarbeid.

KOR I ALL BERGEN?

INN I TUNNELMØRKET: Linje 2 kjører gjennom én tunnel på sin vei til og fra by'n. Hvilken?

FOTO: ANNE-GRETHE DAHL

I GÅR: «Tiggerne» står i parken ved Haukeland universitetssykehus' hovedinngang.

PÅ TUR: Slik så jernrennen ut i 1937. Fra venstre Christian Pedersen, Herman Skare, Petter Pedersen, Henrik Stabel Muri, Ragnvald Bessesen, Ole Bessesen, Edmund Pedersen, Thorleif Dueland og Gunnar Forthun. Fremme sitter Karl (Kalle) Haugland.